

ЈП ”НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА”

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ

Децембар 2020. година, Бајина Башта

I УВОД

У складу са одредбама Закона о националним парковима („Службени гласник Републике Србије“ број 84/2015.) и Програмом управљања Националним парком Тара за 2020.годину, сачињен је Извештај о остваривању Програма управљања Националним парком Тара за 2020.годину.

Програмом управљања за 2020.годину, дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно-историјских вредности Националног парка Тара, управљању природним ресурсима, научно-истраживачком раду, планирању и изградњи, промоцији подручја, сарадњи са локалном заједницом и другим субјектима, сарадњи са другим заштићеним добрима, међународној сарадњи, као и извори финансирања планираних активности.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљеви заштите и унапређења подручја су:

- Заштита, очување и унапређење постојећих природних и створених вредности, као и укупне предеоне, геолошке и биолошке разноврсности,
- Унапређење и наменско коришћење вредности подручја и одрживо управљање природним ресурсима, кроз обезбеђење стабилности екосистема, побољшање њиховог укупног стања у чему активно учествују сви корисници парка.

Специфични циљеви:

- Очување и унапређење типова станишта која су од националног и међународног значаја,
- Заштита, очување и унапређење биолошке разноврсности (генетичке, специјске и екосистемске),
- Заштита, очување и унапређење геолошке разноврсности,
- Очување квалитета основних чинилаца животне средине (ваздух, вода, земљиште), заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- Унапређење и очување шума националног парка кроз обезбеђење њихове стабилности и одрживог управљања,
- Заштита, очување и презентовање културно-историјских вредности и знаменитости,
- Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,
- Одрживи развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва кроз подстицање традиционалних делатности на подручју, пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,
- Повећање свести јавности о вредностима подручја парка кроз разноврсне едукативне и промотивне садржаје за посетиоце свих узраста и способности,
- Унапређење информативно-презентационих и едукативних садржаја парка, како би се омогућио јединствени доживљај и ефикасно управљање посетиоцима подручја парка.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетне мере на управљању природним вредностима националног парка биле су **заштита, управљање и унапређење стања природних вредности.**

1.1. Чување подручја

Приоритетне активности на чувању и заштити подручја, односиле су се на редовну контролу активности у парку у складу са Правилником о унутрашњем реду, контролу промета дрвних сортимената, контролу изношења смећа са простора парка, попису објеката за примену накнада, контролу градње путева, коришћења камена, контроли снимања филмова, контроли одржавања спортских и туристичких манифестација. Такође, у ванредним зимским условима, допремана је помоћ мештанима удаљених села Јагоштица и Заовине. Након проглашења ванредног стања у земљи, служба чувара, активно се укључила у рад Црвеног крста у Бајиној Башти, као испомоћ у снабдевању локалног становништва на територији Националног парка Тара. Служба чувара била је активна и у сарадња са полицијом у потрази за несталом особом у селу Растиште.

Током лета, услед великог броја посетилаца, на уређене локалитете, нарочито видиковце Бањска стена, Црњесково, Јањач и Биљешка стена, као и шетну стазу Црвени поток, био је јако велики притисак посетилаца, тако да су се укључивали и чувари у спровођењу реда и правила понашања на наведеним локалитетима.

У чувању подручја Националног парка, организована је и противпожарна заштита, . Завршена је израда аката Процене ризика од катастрофа Јавног предузећа „Националног парка Тара“ , Плана заштите и спасавања . и Плана заштите од пожара ЈП „Националног парка Тара“ године. Према Решењу број 09.31.2 бр.164-148/20-2, од 17.11.2020. добијена је сагласност на Процену ризика од катастрофа Јавног предузећа „Националног парка Тара“ од стране МУП Републике Србије, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Ужицу. План заштите и спасавања и План заштите од пожара је у процесу давања сагласности.

Контрола исправности преносних противпожарних апарата у објектима и моторним возилима, класе S и CO₂, као и провера исправности хидраната и вештачких водозахвата, извршена је од стране овлашћене организације која издаје сертификат о исправности, у месецу априлу и октобру. Поред тога пре пожарне сезоне је извршена контрола резервоара у функцији водоснабдевања у случаја избија шумског пожара. Резервоари за воду се налазе на Предовом крсту, видиковац Биљешка стена и на Великом крају.

Извршена је и набавка противпожарних апарата и уградња цистерне за воду 15 тона на „Великом крају“, на крају новоизграђеног пута “Предео - Велики Крај”. Поред уградње резервоара на „Великом крају“ урађена је и мања каптажа (прихватни резервоар) који преко доводних цеви из природног изворишта воде, пуни резервоар од 15 тона.

Вршена је и превентивна заштита од пожара кроз информисање и едукацију локалног становништва и посетилаца Националног парка Тара, израда информативних табли и пропагадног материјала о забрани употребе отвореног пламена у Националном парку, као и

њихово постављање на терену, оглашавање у локалним медијима. Такође, спроведена су и противпожарна дежурства.

Јавно предузеће „Национални парк Тара“ је почетком године конкурисало у оквиру позива ИПА прекогранична сарадња заједно са Општином Рогатица као носиоца пројекта, са Предлогом пројекта који има за циљ јачање капацитета на противпожарној заштити, размена искуства и набавка противпожарне опреме и специјалних возила за гашење шумских пожара. Предлог пројекта је рађен заједно са члановима пројектног тима Општина Рогатица.

Планиране активности на заштити и чувању подручја суфинансиране су и средствима из Буџета, преко Министарства заштите животне средине:

а) бруто зараде запослених чувара у износу од 5.400.000,00 динара,

б) материјални трошкови чуварске службе (за набавку мотора за чамац, униформе и горива за чуварску службу),

Служба чувара била је активна на утврђивању стања објеката на терену за примену одлуке о накнадама. По основу накнада за коришћење простора Националног парка Тара, по обавезама за 2020.годину, остварен је приход од 36.130.000 динара, што је 99% од планираних накнада.

Поред чуварске службе, чување, одржавање и управљање заштићеним добром, вршиле су и друге службе Предузећа у складу са својим овлашћењима. У складу са планираним роковима донешени су Програм управљања подручја, Програм пословања Предузећа и друга акта неопходна за функционисање предузећа, донешен је Колективни уговор предузећа и прослеђен на сагласност.

Вршене су и корекције Плана управљања подручја Националног парка Тара у складу са траженим сугестијама и примедбама надлежног Министарства заштите животне средине и очекује се сагласност Владе Републике Србије.

У складу са Законом о националним парковима, Извештај о стању природних и створених вредности Националног парка Тара за 2020.годину, доставиће се Заводу за заштиту природе Србије и надлежном Министарству заштите животне средине у законском року.

1.2. Одржавање подручја

Активност на одржавању подручја односила се на чување и обнављање утврђених граница заштићеног подручја, њихово обнављање на терену, решавање имовинских односа, управљање отпадом и рад других служби на управљању подручјем.

У циљу свеобухватније заштите оморике као заштићене врсте и природне реткости Националног парка Тара и Републике Србије, у резервату природе „Змајевачки поток“, био је планиран је откуп преостале три приватне парцеле, укупне површине од 6,1462 ха. Откупом наведене површине, локалитет под I степеном заштите, „Змајевачки поток“, био би целом својом површином у државном власништву.

Наведена активност није у потпуности извршена, није завршена процедура око добијања сагласности на откуп парцела и нису добијена средства субвенција за наведену активност. Откупљена је једна парцела из сопствених средстава.

Са простора националног парка, редовно је прикупљан и одношен комунални отпад од стране општинског Јавно комуналног предузећа „12 септембар“-Бајина Башта и за део извршених услуга, трошкове је сносио управљач.

Такође, кроз организоване акције радници Националног парка Тара и локална удружења и организације, вршили су чишћење дивљих депонија и уклањање отпада са излетишта, видиковаца, обале језера и самог језера Перућац.

1.3. Праћење стања природних вредности

Праћење стања природних вредности одвијало се кроз праћење заштићених вредности, ретких и угажених врста и њихових станишта. Детаљнији извештај о стању природних вредности приказаће се кроз Извештај о стању природних и радом створених вредности у Националном парку Тара за 2020. годину.

1.3.1. Мониторинг оморике

Приоритетна врста за мониторинг је строго заштићене врста, Панчићева оморика и њена станишта, мониторинг се вршио према већ установљеној процедури, који подразумева: обилазак свих станишта оморике, увид у поцесе сушења и обнављања, на четири огледна поља (Црвене Стене , Љути брег, Било , Црвени поток).

У складу са постављеним критеријумима вршено је праћење стања по параметрима који су уношени у базу података: пречник, висина, статус стабла, степен дефолијације – одређује се на основу табеле "Класе дефолијације према UN/ECE I EU класификацији". Деколоризација – одређује се, такође, из табеле преузете из поменуте публикације, табела "Класе деколоризације према UN/ECE I EU класификацији", такође се уносе и величина крошње, плодоношење, сушење, оштећења, болести и друга запажања.

Извршена је и својеврсна инвентаризација најзначајних популација Панчићеве оморике за опстанак ове врсте. Приказани резултати заснивају се на резултатима генетских истраживања и студије која је спроведена у оквиру ИПА пројекта „ Очување јединственог биодиверзитета у подручју слива реке Дрине“.

Приоритаризација популација Панчићеве оморике за очување су:

	Једарни геном	Пластидни геном*	Митохондријски геном**
1	Кремићи	Велики крај - Видача	Студенац
2	Црвене стене 2	Змајевачки поток	Црвене стене 1
3	Црвене стене 1	Тренице	Црвене стене 2
4	Било	Врањак	Било
5	Звијезда	Црвене стене 1	Љути брег
6	Љути брег	Звијезда	Кремићи
7	Студенац	Црвене стене 2	Тренице
8	Змајевачки поток	Кремићи	Змајевачки поток
9	Велики крај - Видача	Љути брег	Врањак
10	Тренице	Било	Велики крај - Видача
11	Врањак		Звијезда

Детаљнији приказ генетских истраживања оморике, биће приказан у Извештају о стању природних и радом створених вредности у Националном парку Тара за 2020. годину.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000 динара.

1.3.2. Мониторинг флоре

У оквиру активности мониторинга флоре, током 2020. године, картирано је 23 таксона васкуларне флоре (угрожене, ретке, заштићене) ранга врсте и подврсте из породице орхидеја. Будући да се ради о ретким, угроженим и / или заштићеним врстама, утврђена је бројност њихових популација, степен очуваности станишта, као и актуелни и / или потенцијални фактори угрожавања. Попуњено је укупно 120 формулара са свим неопходним подацима везаним за врсту. Осим података који су унети у формуларе, направљени су и фото снимци врсте (тотал и детаљ) и станишта на коме се она налази. По први пут је констатована за подручје Националног парка Тара врста орхидеје *Gymnadenia odoratissima* што је од изузетног значаја за познавање флоре Таре.

Део истраживања се односио на праћење бриофита – тресетница (*Sphagnum* spp.) у резервату Црвени поток (НП Тара), чије је стање скенирано током јула 2019. године. Одабрано је неколико популација различитих врста које су праћен, обележене, геореференциране у бази података.

Стање ових врста и самог станишта тресетница у резервату Црвени поток је забрињавајуће. Главни проблем представља хидролошки режим тресаве и прелазак из хигрофилних у мезофилне услове. Поред недостатка воде, као фактори угрожавања могу се издвојити и појава агресивних врста васкуларних биљака (нпр. *Rubus* spp.) на прелазу хигрофилних у мезофилне услове, директно угрожавајући тресетиште. Опасност по станиште, представља и неконтролисани улазак неовлашћених лица, што се у наредном периоду мора исконтролисати и ублажити утицај посетиоца.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 150.000 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.3. Мониторинг и заштита Српске режухе - *Cardamine serbica* Pancic

Посебна активност у оквиру праћења стања флоре је и активност на заштити и унапређењу ендемичне и реликтне врсте српска режуха *Cardamine serbica* Pancic. Станиште српске режухе у Перућцу, заправо, представља завршни део мањег сипара у зарастању, као последица природне сукцесије која је на овом локалитету у току.

У току извештајне године, извршена је анализа врста које се јављају у заједници са *C. serbica*. Уочљиво је да на овом микролокалитету није јасно дефинисан неки одређени тип станишта, очекивано са вегетацијом типа *Corydalis ochroleuca*, већ је сипар у зарастању са различитим представницима флоре приспелих из околних типова станишта, који се уназад пар година смењују својим саставом и заступљенишћу. Врсте које се на овом станишту јављају су: *Corydalis ochroleuca*, *Eupatorium cannabinum*, *Petasites* sp., *Geranium robertianum*, *Mycelis muralis*, *Sesleria angustifolia*, *Rubus idaeus*, *Valeriana montana*, *Veronica urticifolia*, *Fragaria* sp., *Aquilegia nikolicii*, *Melica* cf. *nutans*, *Heliosperma pussilum* ssp. *monachorum*, *Aruncus vulgaris*, *Cotinus coggygia*, *Gymnocarpium* sp. и др., као и младе јединке дрвенастих врста *Tilia* sp., *Picea abies*.

Теренска истраживања популација врсте *C. serbica* обављена су у више теренских излазака у периоду од маја до октобра 2020. године. Приликом првог изласка на терен средином маја већ је уочено 30 индивидуа које су почеле да цветају. То чини знатно повећање у односу на 10 индивидуа у цвету у 2019. и само једну у 2018. години. Биљке су цветале током целог вегетационог периода, од маја до октобра, а не само у мају као што се наводи у опису врсте (Панчић, 1884; Јовановић-Дуњић, 1972; Кућера et al., 2010).

Осим тога, маркирање индивидуа на терену и гајење биљака у Институту за ботанику и Ботаничкој башти „Јевремовац“ показала су да врста није једногодишња, како се наводи у литератури, већ једногодишња до двогодишња. Знатан број семена клија пред крај сезоне у септембру и октобру. Део ових јединки успева да преживи зимски период, тако да постају раније активне на пролеће и раније цветају у односу на оне које се развијају из семена на пролеће. Наведена истраживања указују да опис врсте, односно њеног животног циклуса, донекле треба изменити, односно допунити. На основу извршених теренских истраживања установили смо да српска режуха у Националном парку Тара, континуирано цвета од маја до октобра месеца, односно док јој временске прилике то дозволе.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 250.000 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.4. Мониторинг лековитих биљака

Започета активност из 2019. године, настављена је и у 2020. години кроз седмодневни теренски обилазак, крајем месеца јуна, урађена је идентификација лековитих биљака на преосталим локалитетима на подручју Националног парка Тара (Велики крај, Чајири, Дикава, Чемериште). Детерминација биљака обављена је према следећим литературним изворима: Гајић и сар. (1992); Philips (1980); Којић и Вилотић (2006); Вилотић (2018). Пројекат се изводи у сарадњи са проф.др Драгицом Вилотић, професором Шунмарског факултета. Резултати наведеног истраживања биће објављени у издању “Лековите биљке Националног парка Тара” (уговорена је штампа материјала).

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

1.3.5. Мониторинг станишта

На подручју парка спроведно је постављање и идентификација оквира за праћење типова станишта из категорије отворених типова станишта : Ц Травната станишта , Д2 Сипари, Д3 Суве стене и клифови, Д5 Влажне стене и клифови, Е Мочваре и тресаве, пошто се у овим категоријама налазе приоритетна станишта за заштиту на подручју наше земље, а такође и у склопу европске мреже НАТУРА 2000.

На сваком локалитету станишта се геореференцирају, фотографисшу из више углова, одређују се доминантне и карактеристичне врсте. Доминантне и карактеристичне врсте се сакупљају и за хербаријум. Сви подаци су верификовани у складу са Протоколима и стандардима за сакупљање. За сваки регистровану тачку је нацртан одговарајући полигон са границама регистрованог станишта.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине, у износу од 150.000 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.6. Мониторинг фауне

Мониторинг фауне врши се у оквиру више активности : путем инфрацрвене детекције, маркирање, сателитског праћења активности и генетске идентификације медведа.

Праћење фауне инфрацрвеним камера спроводи се последњих година у Националном парку Тара. Мониторинг фауне вршен је помоћу успостављене мреже инфрацрвених камера.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

Камере су постављане у оквиру квадрата 3х3км. Циљна врста праћења је мрки медвед. Поред мрког медведа камере бележе активност низа других врста. На самим хранилиштима је постављено више камера, пошто је ту већа концентрација животиња. На терену је постављено за праћење укупно 17 камера. Камере које су на хранилиштима подешене су да раде у режиму видео записа трајања 30 или са паузама од 10 секунди између 2 снимања. Камере на хранилишта на теже доступним локацијама подешене су на слике са паузом између две слике од 10 секунди.

Током 2020. године настављена је активност генетске идентификације мрког медведа у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда. Прикупљено је 60 узорака са подручја Националног парка Тара. Прикупљени узорци ДНК који су анализирани су углавном из измета.

Праћење је маркираних медведа је вршено је и помоћу ГПС технологије у сарадњи са Биолошким факултетом у Београду. Сателитски је праћена активност једног медведа, по имену Зоран (ухваћен и маркиран 27.09.2019.године) тежине 113,6 кг.

Забележене врсте по локалитетима помоћу инфрацрвених камера:

Локалитет	Забележена
Буровина	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i>
Звезда	<i>Ursus arctos, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus</i>
Сува глава	<i>Felis silvestris, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, Lepus europaeus,</i>
Пасјача	<i>Cervus elaphus, Rupicapra rupicapra, Capreolus capreolus</i>
Ласната глава	<i>Meles meles, Capreolus capreolus</i>
Шљивовица 2	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, Turdus merula,</i>
Шљивовица 3	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, Lepus europaeus, Corvus corax</i>
Маказе1	<i>Ursus arctos, Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Capreolus capreolus, Garrulus glandarius, Columba palumbus</i>
Мрка коса	<i>Canis lupus, Capreolus capreolus</i>
Гаревине	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Cervus elaphus, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i>
Кошаре	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i>
Горица гребен	<i>Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Martes sp, Lepus europaeus, Erithacus rubecula, miš</i>
Горица локвица	<i>Ursus arctos, Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Martes sp, Lepus europaeus, Capreolus capreolus, , Columba palumbus</i>
Горушице 1	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Cervus elaphus, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, Buteo buteo, Garrulus glandarius, Corvus corax, Columba palumbus, Poecile montanus, Parus major , Turdus merula,</i>

Горушице 2	<i>Turdus sp (drozd), Ursus arctos, Canis lupus, Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, Turdus merula,</i>
Јагошница 1	<i>Sus scrofa, sova, mišar, detlic, Garrulus glandarius, Columba palumbus, Turdus merula</i>
Долови	<i>Ursus arctos, Rupicapra rupicapra, Meles meles, Vulpes vulpes</i>

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине, у износу од 300.000 динара за услуге генетског мониторинга медведа.

1.3.7. Рекогносцирање подручја и мониторинг Панчићевог скакавца

У оквиру активности мониторинга П.скакавца, на простору Националног парка Тара, настављен је обилазак терена и праћење потврђених локација са Панчићевим скакавцем. Значајна станишта врсте и даље остају на регистрованим локалитетима у претходној години на простору Заовина. То су два локалитета, подножје Милошевца према Змајевачком потоку и Лисич ије воде (Партизанска чесма) Заовине -Коњски поток са нешто бројнијим популацијама. У овој години пронађенасу јединке Панчићевог скакавца на крајњем западу парка, на локалитету Великог краја.

Потврђено је да је за опстанак популација Панчићевог скакавца кључна експозиција терена - (југозападна без изузетка), полуотворена осунчана и дренирана станишта које најчешће обезбеђују старији борови и близина воде (потока, извора....) су нешто бројније популације (и преко 20 јединки) те се могу сматрати да су од прворазредног значаја за строги режим заштите.

Утврђено је да је за опстанак популација Панчићевог скакавца кључна експозиција терена- (југозападна без изузетка), полуотворена осунчана и дренирана станишта које најчешће обезбеђују старији борови и близина некакве воде (потока, извора....). Густе шумске склоп не одговара овој врсти као и потпуно отворени терени. Чиста шумска сеча може у потпуности елиминисати популацију са неког терена. Овој врсти не одговарају ни прегусте склопови зељасте вегетације шумских прогала и пропланака, какве налазимо на теренима других експозиција.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине, у износу од 300.000 динара, активност је извођења у сарадњи са Природно математичким факултетом у Новом Саду.

1.3.8. Мониторинг птица

Мониторинг птица је вишегодишња активност. Циљ мониторинга фауне птица је мапирање гнездећих територија и праћење сеобе птица. У сарадњи са Природњачким музејом Србије примењено је више метода мониторинга: цензус у тачки, прстеновање, праћење помоћу уређаја за бележење звукова. Спровођена су у различито доба дана или ноћи у зависности од специфичности мапирања односно животних навика пре свега циљних група птица.

Током 2020. године сакупљени су и обрађивани подаци који се тичу гнежђења птица. У оквиру јесење сеобе на подручју НП Тара вршено је праћење миграције птица и забележено је 711 врста птица у септембру и 354 јединки у октобру. Мониторинг је спровођен и коришћењем уређаја за бележење звукова птица Song meter SM4. За анализу података је

коришћен програм Kaledisocore, односно за издвајање кластера звукова. Даље је неопходна идентификација на нивоу врсте.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне у односу од 200.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Природњачким музејем Београд.

1.4. Мониторинг климе

Континуирано су праћени подаци о ваздуху и детаљнији приказ биће приказан у Извештају о стању природних вредности. Једна метеоролошка станица налази се на Митровцу, на локацији на надморској висини од 1065 м а друга на Предовом Крсту на надморској висини од 1090м. Недалеко од станице на Митровцу, постављена су и четири сензора за мерење температуре и влажности земљишта, на два места са различитом микроклимом, на дубинама од 10 и 20 цм. Било је проблема у раду метеоролошке станице на Митровцу, па је извршено сервисирање. Резултати праћења климатских показатеља биће детаљније приказани у Извештају о стању природних вредности и радом створених вредности.

1.5. Мониторинг вода

Праћење квалитета површинских вода, спроводило се у складу са „Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода“. Параметри који су били предмет праћења су биолошки и физичко-хемијски параметри који су од значаја за дефинисање категорије површинске воде, а које је било могуће спровести са постојећом лабораторијом.

Праћење квалитета вршено је на локалитетима површинских вода, на водотоковима и на акумулацијама у парку. Водотоци који су праћени су : Змајевачки поток, Караклијски Рзав, Батурски Рзав, Јокића поток и Дервента и акумулација Перућац. На основу анализе физичко хемијских елемената квалитета вода, може се констатовати да су воде у оквирима вода I категорије.

1.6. Мониторинг спелеолошких објеката и геонаслеђа

Валоризација и инвентаризација спелеолошких објеката на подручју парка је од великог значаја. Настављена је сарадња са Друштвом истраживача “Владимир Мандић Манда” из Ваљева на спелеолошких истраживању подручја Јагоштице и и Предовог Крста, посебно Јаме код Чехове куће, као значајног спелеолошког објеката и објекта геоморфолошког наслеђа.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току године, кроз организоване посете Националном парку Тара, промовисане су и културно-историјске вредности Националног парка, посебно манастир Рача и некрополе стећака у Перућцу и Растиштима.

3. Управљање посетиоцима

3.1. Изградња „улазних капија“ - Калуђерске Баре

У циљу управљања посетиоцима и контроле уласка у заштићено добро, поред изграђене “улазна капија” у Перућцу којим ће се контролисти улазак моторних возила према Митровцу и Предовом Крсту, била је планирана изградња улазне капије на Калуђерским Барама из правца Ужица, улазна капија “Кремна”.

Међутим, планирана активност није спроведена, у поступку прибављања одобрења за изградњу, наложена је израда урбанистичког пројекта што је све успорило динамику извршења тако да су се уговорена средства субвенције за изградњу капије, анексом уговора, преименовала за друге намене (материјалне трошкове чуварске службе и деугу фазу реконструкције планинарског дома Митровац.

Изградња улазне капије на Калуђерским Барам апланирана је иу 2021.години.

3.2. Штампање материјала намењеног посетиоцима

За потребе рада центара за посетиоце, а за потребе посетиоца, штампан је промотивни материјал:

- Проспект Националног парка Тара (српски, енглески језик),
- Проспект кампа ренцера, туристичке понуде, флајери,
- Планинарска карта,
- Улазнице у центре за посетиоце и резерват природе,
- Флајери о заштити од пожара и остали промотивни материјал.

3.3. Информативни рад Центара за посетиоце и смештајни објекти

Центри намењени посетиоцима су Центар за посетиоце на Митровцу и Центар за посетиоце у Бајиној Башти. Рад у центрима одвијао се у складу са целом ситуацијом у земљи, због увођења ванредног стања и пандемије вируса КОВИД-19, Центри за посетиоце нису радили у периоду од 17.03. - 01.06. 2020.године. Такође, Центар за посетиоце у Бајиној Башти је практично блокиран целе године због отежаног прилаза управној згради услед реконструкције централног трга у Бајиној Башти.

Иако је Национални парк Тара, био изузетно посећен у току лерње сезоне, остварен је мањи број посетиоца у центрима за посетиоце из разлога што су на Митровцу у највећој мери посетиоци деца и ученици из школских екскурзија, који ове године није било због ситуације у земљи. Тадође, због епидемијске ситуације нисмо примали организоване посете.

У центрима за посетиоце, укупно је остварено 13.809 посетиоца (у односу на 26.000 из 2019.године).

Центар за посетиоце Митровац:

- Домаћи: 12014
- Страни: 1082
- Укупно: 13096.

Центар за посетиоце Бајина Башта:

- Домаћи: 694
- Страни: 19
- Укупно: 713.

У објектима ЈП „Национални парк Тара“ остварено је 334 долазака и 1468 ноћења, што је за око 50% више него предходне године. Поред наведеног остварено је и 230 долазака и 752 некомерцијална (гратис) ноћења за потребе смештаја сарадника Предузећа.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

Укупни приходи од активности туризма и презентације (закључно са 30.11.2020.године) износили су: 3.736.294,15 (у односу на 2019.годину - 4.352.216,59 динара), што је 86% у односу на остварени приход у предходној години. Мањи приход, иако је приход од смештаја био већи, настао је због затварања центара у трајању од 2,5 месеца, мањег прихода од сувенира и пружања услуга у туризму.

- Приход од смештаја: 1.823.171,58 динара:

- Камп - 416.762,50 динара,
- Остали смештај -1.406.409,08 динара.

- Приход од сувенира: 1.559.706,04 динара:

- Центар за посетиоце Митровац 1.357.963,59 динара,
- Центар за посетиоце Бајина Башта 50.942,45 динара,
- Велепродаја сувенира из магацина 150.800,00 динара.

- Приход од услуга: 353.416,53 динара:

- Посматрање медведа 7.200,00 динара,
- Изнајмљивање бицикли 211.166,54 динара,
- Изнајмљивање кајака 29.000,00 динара,
- Улазнице Црвени поток 9.458,34 динара,
- Улазнице “Шумски биоскоп” 64.083,31 динара,
- Услуге водича, презентације 32.508,34 динара.

4.Управљање природним ресурсима

4.1.Задаци и активности на заштити и управљању шумама

4.1.1. Заштита шума од сушења

Активности на заштити шумских екосистема вршене су кроз праћење стања шума на постављеним огледним површинама. Посеба активност на заштити шума одвијала се кроз мониторинг инсеката односно сипаца поткорњака и њихово сузбијање применом феромонских клопки. За реализацију наведених активности извршена је набавка феромона за поткорњаке, набавка лепка и лепљивих плоча за мониторинг дефолијатора у листопадним шумама, набавка феромонских клопки за губара *Limantria dispar* .

Мониторинг шума од напада поткорњака сипаца, спроводио се на површини од 6229,8 ха, на надморским висинама од 900-1500 м. Третирана површина, односно површина на којима су постављене клопке је 5222 ха. У поступку јавне набавке, набављени су феромони у количини од 2300 комада за државне шуме и 100 комада за заштиту приватних шума. Постављено је укупно 930 клопки за праћење поткорњака у државним шумама и 100 комада клопки за мониторинг приватних шума.

Крајем марта и почетком априла, почело се са постављањем феромонских клопки са одговарајућим феромонима, на 15-20 дана вршило се обилажење клопки и њихово пражњење. За време мониторинга, прикупљено је 7500 теренских узорака а улови су евидентирани у базу података. Укупно на подручју парка, у државним шумама, прикупљено је 4.877.853 поткорњака, што је мање у односу на претходну годину (6.810.112 поткорњака).Може се констатовати да је популација поткорњака у нормалним границама, односно за 30% је мања него предходне године, али да је потребан мониторинг.

Вршен је мониторинг сипаца у приватним шумама, у постављених 50 клопки и 100

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

феромона. Може се констатовати умерено јак напад на читавој третираној површини. Укупно је ухваћено 655.300 сипаца, односно 607.000 јединки *Pityoganes chalcographus* и 48.300 јединки *Ips tyrographus*.

За реализацију активности на заштити шума, добијена су средства из Буџетског фонда шума- Управа за шуме, у износу од 4.280.904 динара за државне шуме и 176.400 динара за приватне шуме, за набавку феромона и додатно ангажоване раднике на заштити шума.

У циљу праћења бројности дефолијатора, као и откривање симптома болести у храстовим шумама праћена су издвојена огледна поља (61-а ГЈ „Комуналне шуме“, 13-а МЗ „Рача“). Са огледних поља се вршило узорковање делова стабла (гранчице, кора, асимилациони органи) и слање на лабораторијску анализу ради: детерминисања штених организама, утврђивања енергије пиљења, интезитет напада (фаза каламитета). Постављени су и лепљиви појасеви за великог и малог мразовца у лишћарским шумама и врши се контрола улова.

У току фебруара 2020.године, дошло је до појаве олујног ветра, који није карактеристичан за ово подручје, што је довело до ветролома, ветроизвала на већим површинама, како у државним шумама, тако и у приватним. Урађен је Санациони план у Националном парку Тара у току 2020.године и то за газдинске јединице “Тара”, “Звезда” и “Црни Врх” и Санациони план у шумама сопственика у току 2020.године како би се извршила санација деградираних делова шумских екосистема након елементарне непогоде. Сагласност на овај план је дата од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за шуме, број:322-07-542/1/2020-10 од 05.10.2020.године.

У складу са Законом о шумама, а за потребе укупног праћења стања шума у Србији, вршен је унос података у Базу, у складу са упутствима и препорукама Института за шумарство за праћење појединих штетних организама, болести и шумских пожара. Уношење се вршило континуирано, у складу са циклусима развића штетних организама, као и прикупљању као и за све штетне организме присутне на терену који се јављају у повећаној бројности или на површини и узрокују штете. Укупно је у базу унето 6692 записа.

4.1.2. Нега и обнављање шума

Активности на нези и обнављању шума подразумевале су неговање засада и пошумљених површина, као и сакупљање семена и производња садног материјала. Вршени су радови на нези шумских засада до пете године старости кроз кошење корова у 9а и 16ба одељењу ГЈ „Тара“, одељењима 30а и 32а у ГЈ “Звезда” и 26 у ГЈ “Заовине”. Радови су примљени и финансирани у износу од 42.303,00 динара од стране Управе за шуме, односно Буџетског фонда шума.

У расадницима, вршени су редовни радови на нези садног материјала, ожиљавање садница, производња шумског садног материјала, као и продаја декоративног садног материјала.

Количина репродуктивног садног материјала произведеног у расадницима Националног парка „Тара“ за потребе обнављања шума приказана је у табели:

Расадик "Кал.Баре"		
Врста/старост	јед. мере	
ABIES ALBA – јела 2 +0	ком.	1.884
PICEA ABIES - смрча 2+0	ком.	16.350
ABIES ALBA – јела 3+0	ком.	1.073
PICEA ABIES - смрча 3+0	ком.	7.308

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

	свега	26.615
--	-------	--------

Расадик "Луг"		
Врста/старост	јед. мере	
FAGUS MOESIACA - буква 2+0	ком.	19.383
ABIES ALBA - јела 2+0	ком.	6.440
ABIES ALBA – јела 3+1	ком.	750
PICEA ABIES - смрча 3+0	ком.	2.301
	свега	2.874

Извршена су два здравствена прегледа регистрованих семенских објеката и два шумска расадника „Калуђерске баре“ и „Луг“. Приликом прегледа регистрованих семенских објеката од стране одговорног лица које је извршило контролу, оцена урода семена врста *Abies alba* оцењена је са IV по Карпер-у *Picea abies* са IV по Карпер-у, *Picea omorika* оцењена је са II по Карпер-у.

На основу стручне процене и урода семена, вршено је сакупљање репродуктивног материјала, сакупљено је 34кг семена јеле, 4 кг семена букве и 4кг семена смрче. Сакупљено семе се користи за производњу садница у расадницима. Сетва семена се врши у лејама, и посејано је 34 кг јеле.

Поред производње шумског садног материјала, вршена је и производња лековитих биљака, из посејаних 2,5 кг семена линцуре, произведено је 18000 комада садница линцуре.

4.1.3. Планирање и уређивање шума

Активности на уређивању шума односила се на теренске радове на таксацији шума у газдинској јединици “Тара”. У извођењу активности на тоталном премери, поред запослених, учествовали су и ангажовани радници преко услужне агенције. И поред ситуације у земљи и појаве заражавања међу запосленима, уз велике напоре, успели смо да завршимо премер свих стабала у највећој газдинској јединици Националног парка Тара. У току је обрада података и израда Основе газдовања шумама за газдинску јединицу „Тара“ за период 2021-2030. година.

Поред наведених активности, вршено је ажурирање електронске базе јавне својине корисника, ажурирање катастарских података и графичких приказа катастра, геодетско снимање и обележавање граница поседа.

4.1.4. Коришћење шума

По плану сеча обнављања и плану проредних сеча, у четири газдинске јединице, на основу дозначене дрвне запремине, остварена је производња дрвних сортимената у количини од 38.073,50 м³ (редовни и предходни принос), што је 96% од планиране производње. Услед ветролома, снеголома и сушења шума, остварен је и случајни принос у износу 9.083,4 м³ кроз санитарне-узгојне захвате, што је 180% у односу на план (5.000м³).

Извршена је дознака за планску 2021. годину и она износи 43.101м³ бруто дрвне масе и то 37.500 м³ из редовне, пребирне сече и 5.501 м³ из редовне сече обнове. Очекује се и случајни принос из санитарних разлога у износу од 5.000 м³

Вршени су и стручни послови на газдовању приватним шумама у складу са Програмом газдовања шумама сопственика за период 2012-2021. година и планираним активностима за 2020. годину.

У периоду јануар - новембар, укупно је дозначено 15.421,72 m³, код 539 сопственика и отпремљено 8.225,11 m³ код 471 шумовласника, (што је 75 % од отпреме предходне године).

Укупна обрачуната накнада за коришћење шума је 2.148.480,00 динара.

Рефундирана средства за стручно – техничке послове у приватним шумама, из Управе за шуме, износила су 3.964.832 динара што је 90% од добијених средстава за предходну годину (4.414.169 динара).

Вршена је стална контрола стања шума у приватном власништву. Констатовано је 23 бесправних радњи од јануара до новембра, када су написани записници на лицу места. Републички шумарски инспектор је информисан о свим утврђеним незаконитим радњама у шумама у приватном власништву.

Вршена је стална стручна едукација шумовласника о потреби што бржег уклањања сувих и оштећених стабала из шуме, како би се смањио интензитет сушења.

Свакодневно је пружана стручна помоћ и едукација шумовласника, нарочито о потреби побољшања стања шума у приватном власништву.

4.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

4.2.1. Управљање ловном фауном

Активности на заштити ловне фауне спроводиле су се на основу Годишњег плана газдовања ловиштем за ловну 2020/2021. годину, усаглашеног са средњорочним планом-Ловном основом (2017-2027. година).

Управљање популацијама ловних врста дивљачи у 2020. години, првенствено се односио на утврђивање бројног стања дивљачи по врстама (дивокоза процена 380 јединки, срна-500 јединки, дивља свиња - 60 јединки, вук - 12 јединки и лисица - 100 јединки), планирање развоја популације дивљачи у току ловне године, план набавке и утрошка хране и контрола популације кроз планирани одстрел.

Заштита неловних врста дивљачи (дивља мачка, куна белица, јазавац, сиви пух, лисица, веверица, мрки твор, сврака, голуб, јастреб, препелица, сива врانا, дивља патка, велики корморан, сива чапља) одвијало се кроз активности у циљу спречавања узнемиравања јединки, уништавања станишта и противзаконитог коришћења.

Посебне мере заштите спровођене су на строго заштићеним врстама: мрки медвед, видра, јаребица камењарка и лештарка. Стање наведених врста је на оптимуму, чак и нешто више од оптимума у неким периодима године (мрког медведа) обзиром на радијус кретања.

У календарској 2020.години до дана израде извештаја, ради прихране дивљачи, првенствено медведа и делимично дивље свиње, изнешено је 18350 кг угинуле стоке, 2260 кг кукуруза у клипу и 455 кг брикетирани соли. . За прихрану дивљачи утрошено је 329.715 динара.

Сходно ГПГЛ у току ловне 2018/2019 и 2019/20. године (у календарској 2019 години) до дана подношења извештаја извршен је одстрел одређеног броја дивљачи и то:

- 3 грла срнеће дивљачи
- 33 грла дивокозје дивљачи
- 23 грла дивље свиње

На име причињених штета власницима имовине (петнаест случајева штета од дивљих свиња) од стране заштићене дивљачи до подношења извештаја исплаћено је 132.200 динара. Такође, су вршени увиђаји приликом причињених штета од стране медведа (у пет случајева) и

власницима имовине дата упуства о даљем поступању код надлежних државних органа.

Од планираних инвестиционих улагања набављене су две аутоматске хранилице за прихрану дивљачи зрнастом храном, термовизијска камере помоћу које ће се лакше вршити бројање дивљачи на терену као и чување ловишта и дивљачи у ноћним условима.

Вршено је уредно чишћење хранилишта за медведе, одржавање солишта за дивљач као и одржавање ловнотехничких објеката и одређених ловачких стаза у ловишту.

Годишњим планом газдовања ловиштем за ловну 2020/2021 годину планирани су укупни приходи у износу од 9.434.800 динара. До подношења извештаја, остварени приходи од газдовања ловиштем износи 1.826.340 динара и 1.000.000 динара од планираних 3.000.000 динара из Буџетског фонда за ловство. Од уговорених 9.000.000 динара субвенција, у планској 2020. години, остварено је 1.000.000 динара, а преостали износ планиран је за 2021. годину.

4.2.2. Управљање риболовном фауном

Риболовним водама Националног парка Тара, управљало се на основу Годишњег програма унапређења рибарства за 2020 годину, усаглашеног са Програмом управљања рибарским подручјем "Националног парка Тара" за период 2013-2022. година.

Активности на праћењу стања риболовних вода одвијале су се кроз редовну контролу риболовних вода у Заовинама и Перућцу. Рибарско подручје „Национални парк Тара“ користи се искључиво, за рекреативни риболов, тако да се издају дозволе само за ту врсту риболова.

Цену дозвола за рекреативни риболов одређује корисник у току текуће за наредну годину и она износи 4500 динара за годишњу дозволу за рекреативни риболов, 2000 динара за вишедневну (седмодневну) и 1000 динара за дневну дозволу. У току године издато је 245 комада годишњих дозвола, 35 комада седмодневних и 258 комада дневних дозвола за рекреативни риболов. Остварен је укупан бруто приход од преко 1.400.000,00 динара, на име такси за коришћење рибарског подручја, до сада је уплаћено 147.550,00 динара.

Рибочуварска служба врши контролу риболоваца са обале, али и уз употребу чамаца. Акумулације "Бајина Башта" (Перућачко језеро) је акумулација кањонског типа са неприступачним приобаљем, где се у већем делу акваторија рекреативни риболов не може одвијати са обале већ искључиво из чамца. Упоредо са тим у време летњег периода присутан је велики притисак од стране туриста на језеро "Перућац", где постоји градско купалиште, сплавови ресторани, многобројни чамци и сплавови распоређено на великој површини.

Акумулација (Заовљанско језеро) чини површину од 430 ха воденог огледала, где у већем делу приобаља нема приступних путева па се контрола риболова одвија углавном из чамца. Риболовне воде су и акумулација "Спајићи", језеро "Крушчица", језеро "Црно Осоје", потоци "Црно Осоје", Змајевачки поток, Јаревац, Батурски и Караклијски Рзав, река Рача, река Дервента, река Врело, Омарско врело, Јокића поток).

У току године биле су две инспекцијске контроле од стране републичког инспектора за рибарство.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетне задаци научно истраживачког и образовног рада произилазе из стања природних и створених вредности и потребе њихове заштите, очувања и унапређења.

Научно истраживачки радови спровођени у извештајном периоду су:

- Праћење миграције птица и слепих мишева трајним обележавањем алуминијским прстеновима - пројекат реализује Природњачки музеј Београд. Вишегодишњи пројекат, по дозволи број 353-01-1842/2014-17.
- Наставља се и пројекат праћења популације медведа помоћу електронских огрлица пројекат “Мониторинг популације мрког медведа”-Биолошки факултет и WWF- светски фонд за природу.
- Истраживање Nematoda на свим стаништима у Националном парку Тара- Пољопривредни факултет Београд, пројекат је вишегодишњи и део је докторске дисертације.
- Генетска истраживања оморике - Биолошки факултет, Биолошки институт и Институт за шумарство,
- Истраживања генетских својстава букве - део докторске дисертације Шумарски факултет,
- Праћење стања шума на биоиндикацијским тачкама-Институт за шумарство-Београд,
- Истраживачки рад „Дијагностика комплекса природних непријатеља најважнијих поткорњака смрче *Ips tyrographus* i *Pityogenes chalcographus* и утврђивање најбољег модела заштите у шумским комплексима Националног парка Тара“-Институт за шумарство - Београд,
- Праћење стања пребирних шума и оморике –Шумарски факултет,
- Пројекат технолошког развоја“ Адаптација и одрживо коришћење шума у циљу смањења негативних последица екстремних промена климе“- Институт за низијско управљање шумама и животну средину - Нови Сад.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Планирање

1.1. Озакоњење објеката и упис својине на непокретностима

Настављена је активност на озакоњењу сопствених објеката, изграђених у ранијим периодима. Урађени су извештаји о затеченом стању за све објекте који су предмет озакоњења (пет објеката на Предовом Крсту, два објекта на Омару, један објекат у Шљивовици, један објекат на Калуђерским Барама и један објекат на Митровцу), осим објекта на Батури, за који су се стекли услови за уцртавање у катастар непокретности. Израда Извештаја о затеченом стању за објекат на Батури планирана је у 2020. години.

У извештајној години, укупно је поднет 24 захтева за озакоњење непокретности у Националном парку Тара од стране приватних лица који поседују непокретности у парку.

1.2. Израда Плана генералне регулације обале језера Перућац

У сарадњи са Општинском управом Бајина Башта и ХЕ „Бајина Башта“ започете су активности на изради Плана генералне регулације обале језера Перућац, на потезу од бране у Перућцу до ушћа Дервенте у Дрину. Финансијска средства у потпуности је обезбедила ХЕ

„Бајина Башта“.

1.3. Израда Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара

Као заједничка активност са Општинском управом Бајина, Југословенским институтом за урбанизам и становање-ЈУГИНУС-Београд и Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре радили смо на изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара. Финансијска средства у потпуности су обезбеђена из Буџета РС, преко Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, а ЈП“Национални парк Тара“ пружао логистичку и стручну подршку.

Просторног плана подручја посебне намене Националног парка, Влада Републике Србије усвојила је у месецу априлу.

2. Изградња и инвестиције

2.1. Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар Митровац

Са инвестицијом реконструкције постојећег објекта – планинарског дома Митровац, који је некада био радничка барака, започело се у 2018. години кроз израду пројектне документације за реконструкцију објекта и извођењу I фазе реконструкције. Кроз инвестицију у 2018. години и 2019. годину извршени су радови на рушењу крова и старих зидова, поновном зидању објекта у постојећим габаритима, зидању поткровља и подизању новог крова. Извршено је постављање спољне столарије.

Друга фаза реконструкције, која се односила на занатске радове (изградња водовода, канализације и електроинсталације, спољно и унутрашње малтерисање, постављање фасаде, олука, постављање тротора и уређење око објекта) започела је крајем 2019. године, а завршена крајем августа 2020. године.

Наведена активност, II фаза реконструкције, у 2020. години, суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 4.500.000,00 динара и Министарства трговине, туризма и телекомуникација у износу од 10.000.000,00 динара.

2.2. Пројектовање, изградња и одржавање путева

Пројектовање, изградња и одржавање путева је редовна активност на реконструкцији шумских путева у свим газдинским јединицама, санације регистрованих клизишта и изградња шумских влака. Наведени путеви су у функцији газдовања шума и суфинансирају се из Буџета Републике Србије, преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде -Управа за шуме.

За реализацију планираних активности на изградњи шумских путева, добијена су средства Буџетског фонда за шуме у износу од 4.564.000 динара, за радове на путу „Преседо-Велики Крај“ у дужини од 1,6 км.

Вршено је и редовно одржавање шумских путева и изградња шумских влака, санација клизишта, у свим газдинским јединицама.

2.3. Набавка радних машина, теренских возила, алата и опреме

Набавка радних машина, теренских возила, алата и опреме односи се на набавку теренских возила за радне јединице, зглобног трактора, моторних тестера за потребе

газдовања шумама, радних алата за стручне службе за потребе газдовања шумама. Планирана набавка ватрогасног камиона цистерне није извршена јер нису добијена средства из Буџетског фонда за шуме.

За потребе стручних служби набављена је неопходна опрема (компјутери, штампачи, фото апарти, гпс, пда уређаји, термовизијска камера за службу лова).

3. Уређење простора

3.1. Шетне стазе, одржавање мобилијара на излетиштима и видиковцима

Активности на уређењу грађевинског земљишта и простора у Националном парку Тара, у овом периоду, због временских услова на терену и ванредне ситуације биле су смањене. Вршене су следеће активности:

- Вршени радови на инсталацијама грејања и занатски радови у управној згради, у докупљеном делу, урађени санитарни чворови, замењена врата и кречење простора,
- Урађене су три дрвене кућице као донација за вртић „Невен“ - Бајина Башта,
- Постављена троделна велика информативна табла испред црквике у Јагоштици,
- На видиковцу Биљешка стена урађена и постављена су 4 комплета столова са клупама, поправљена ограда,
- На локалитету Горушица, започети су радови на замени мобилијара,
- На едукативној стази Црвени поток, постављене нове информативне табле,
- Постављена ограда и сто са клупама у Шљивовици,
- На видиковцу Ослуша постављена три комплета клупа са столовима,
- Хајдучка чесма – постављена три комплета столова са клупама,
- Хајдучка чесма –премазани сандолином нови елементи - кров од шиндре на надстрешници и клупе испод настрешнице,
- Пунк Перућац префарбан кров на надстрешници – печурка,
- Ослуша – офарбан новонаправљени мобилијар на видиковцу,
- Урађена табла на Предовом Крсту,
- На едукативној стази Црвени поток, постављене нове едукативне табле и то две на улазу у локалитет и четири испред Тепих ливаде. Постављено и десет нових клупа и извршене поправке на постојећем мобилијару.
- Постављени делови ограде на стази „Совина учионица“, обновљен мобилијар и надстрешница у Совиној учионици и постављен нови кров од шиндре на надстрешници.
- На путу Перућац-Митровац, на новонаправљеном проширењу постављена ограда (30 кочића са провученом сајлом), за спречавање изручења смећа у шуму,
- На скретању за Митровац постављен метални путоказ за Бањску стену,
- Направљена и постављена нова информативна табла са текстом за видиковац Црњесково.
- Постављена нова информативна табла на видиковцу Јањач.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА

1.Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

1.1.Медијско приказивање

Вршена је континуирана сарадња са локалним, регионалним и републичким штампаним и електронским медијима (текстови, репортаже, снимање и емитовање манифестација поводом обележавања еколошких датума, едукативне емисије и рад са школском децом, спорто-рекреативне активности у парку, еко кампови и друго).

За информативно – пропагандне активности, односно снимање свих догађаја по захтеву управљача и емитовање на локалној телевизији и радију, као и приказивање у локалним новинама, коришћења су средстава суфинансирања Министарства заштите животне средине, у износу од 400.000,00 динара.

Укупне активности на медијском приказивању:

- 10.02. објављен ланак “Топ 5 зимских дестинација” у магазину “Reminder”,
- 10.02. објављен чланак у магазину “Journal of Mountain Science” на тему “Topographic and lithographic controls behind mountain depopulation in Zlatibor district”, аутора: Тама Телбиш (Универзитет Етвош Лоранд, Будимпешта), Јована Бранков (ГИ САНУ “Јован Цвијић”) и Јелена Ђалић (ГИ САНУ “Јован Цвијић”),
- 06.02. Емитована емисија радио Београд 1 “Корак ка науци” уживо из центра за посетиоце на Митровцу,
- 13.02. Емитована емисија радио Београд 1 “Корак ка науци” - “Зимски сан животиње”,
- 18.02. Емитовање репортаже са Таре у емисији “Мобил ауто” - 36 тв станица,
- 19.02. Чланак у Блицу “Медведи на Тари напустили јазбине и пре Сретења”,
- 20.02. Емитован прилог у вестима ТВ Прва о медведима и хибернацији,
- 21.02. Емитован прилог у јутарњем програму ТВ Прва о медведима и хибернацији,
- 21.02. Емитована емисија „Моја лепа Србија“ РТС 1,
- 27.02. Емитована емисија “Паркови природе - Тара” РТС 2,
- 28.02. Укључење у јутарњи програм РТС 1 - ликовна колонија Тара 2020,
- 05.04. на РТС 3 емитована емисија “Паркови природе - НП Тара”,
- 07.04. на РТС 2 емитована емисија “Паркови природе - НП Тара”,
- 16.04. Објављен чланак у Телеграфу “Село у коме се остварило креманско пророчанство”,
- 18.04. објављен чланак на порталу Б92,
- 30.05. објављена репортажа у Блицу “Тајне српских шума”,
- 02-06.06. Драган Симић орнитолог/блогер www.10000birds.com,
- 04.06. Прилог у вестима ТВ Прва “Тара најатрактивнија филмска дестинација”,
- 06.06. Снимање емисије “Култураиста” телевизија Балкантрип,
- 08.06. Прилог у Дневнику 1 на РТС 1,
- 11.06. Снимање емисије од “Злата јабука” у сарадњи са Заводом за заштиту природе,
- 12-13.06. Снимање репортаже о НП Тара за емисију “Експлозив” Прва ТВ,

- 18.06. Чланак о отварању фото изложбе у дневним новинама Данас ,
- 19.06. Емитована емисија “Културиста” ТВ Балкантрип,
- 22.06. Објављен чланак “Очи у очи са мечком” у листу Франкфуртске вести,
- 24.06. Емитована репортажа о НП Тара у емисији “Експлозив” ТВ Прва,
- 22, 23, 24 и 29.06 Снимање САТ патроле,
- 02.07. Објављен текст о НП Тара на блогу www.10000birds.com,
- 05.07. Емитована САТ патрола до Таре - РТС1,
- 06.07. Емитована прилог НП Тара у емисији “Експлозив” ТВ Прва,
- 07.07. Емитован прилог о НП Тара у јутарњем програму ТВ Прва,
- 23.07. Снимање емисије “Аутомото шоу” ТВ Б92,
- 02.08. Емитована емисија „Ауто мото шоу“ ТВ Б92,
- 02-03.08. Извештај о обележавању 145 година открића Панчићеве оморике објављен у Блицу, Политици, Данасу и ТВ 5 Ужице,
- 14.08. Обилазак парка са екипом ТАНЈУГ-а снимање прилога о повећаном броју посетилаца и о снимању серије „Време зла“ – прилози преузети и објевљени у свим домаћим електронским и штампаним медијима,
- 22.08. Снимање емисије „Стаклено звоно“,
- 08-10.09. Снимање 3 емисије “Балкански пустоловац” ТВ Балкантрип,
- 08-11.09. Посета блогера/новинара Ивана Андрејића - објављено више чланака на порталима Блиц, Тајне путника и Secretedition,
- 10-12.09. Снимање емисије “Србија у кадру” ТВ Пинк 3 и мрежа локалних тв станица
- 19.09. Емитована 1 епизода емисије “Балкански пустоловац” ТВ Балкан Трип,
- 25-26.09. Снимање филма о заштићеним подручјима у Србији - компанија Wild imersion из Француске. Филм подржан од стране Министарства заштите животне средине,
- 26.09. Емитована 2 епизода емисије “Балкански пустоловац” ТВ Балкан Трип,
- 28.9-05.10. Посета најутицајнијег индијског туристичког влогера/новинара Варун Вадиша у сарадњи са Туристичком организацијом Србије и Индијском амбасадом,
- 23.10. Обилазак терена и снимање прилога за РИНУ – Регионална информативна новинска агенција из Чачка,
- 23.10. Снимање емисије „Плава планета“ РТС,
- Прилози у електронским медијима,
- Прилози у локалним медијима.

1.2.Штампање промотивног материјала

- Одштампана планинарско-туристичка мапа НП Тара,
- Одштампана брошура “Птице Таре”,
- Штампање редовног пропагандног материјала,
- Припрема за штампу табли обавештења/упозорења за постављање по парку,
- Припрема за штампу информативних табли за локалитет Црвени поток и Бањска стена.

1.3. Пропагандне активности и презентација

1.3.1. Презентације:

- 16.01. Презентација и обилазак Центра за посетиоце за групу из Италије - волонтери РРА Златибор,
- 23.01. Презентација у Центру за посетиоце за групу од 60 ученика ОШ “Свети Сава”,
- 26.02. Обилазак Центра за посетиоце у Бајиној Башти и презентација за ученике 8. разреда ОШ “Рајак Павићевић”,
- 05.03 Посета предшколаца из Рогачице,
- 28-31.05. Посета амбасадора Египта њ.е. Амр Алјоваили (обилазак парка, тура посматрања медведа, разговори о потенцијалној сарадњи),
- 29.06. Обилазак терена са фотографом Иваном Страхињићем – Заовине,
- 07.08. Обилазак парка са Маријом Лабовић директорицом Туристичке организације Србије ,
- 08.08. Презентација и посета центру за посетиоце НП Тара у Бајиној Башти – 20 особа Т.А. Робинсон,
- 11-14.08. Снимање серије „Време зла“,
- 20-21.08. Обилазак парка са индивидуалним гостима из САД ,
- 23.08. Презентација и обилазак резервата „Црвени поток“ – 40 особа Т.А. Путоказ,
- 29.08. Презентација и посета Центру за посетиоце НП Тара у Бајиној Башти – 20 особа Т.А. Робинсон,
- 12.09. Презентација и посета центру за посетиоце НП Тара у Бајиној Башти – 20 особа Т.А. Робинсон,
- 20.09. Презентација и обилазак резервата „Црвени поток“ – 30 особа Т.А. Путоказ,
- 22.09. Учешће на састанку и конференцији за новинари на Мокрој Гори у организацији Туристичке организације Ужице,
- 27.09. Презентација и посета центру за посетиоце НП Тара у Бајиној Башти – 20 особа хотел Цептер Дрина,
- 15.10. Презентација парка за учеснике конференције „Очување јединственог биодиверзитета долине реке Дрине - изазови за будућност“ – Центар за посетиоце Митровац,
- 22.10. Обилазак парка (пешачка тура) са Семом Фабрицијем (шеф делегације ЕУ у Србији) и Ребеком Фабрици (заменица амбасадора Велике Британије).

1.3.2. Презентације на семинарима

- 27-28.02. Учешће на 12. седници Управног одбора Паркова Динарида у НП Маврово, Северна Македонија,
- 22.09. Учешће на састанку и конференцији за новинари на Мокрој Гори у организацији Туристичке организације Ужице.

1.3.3. Програм „Посматрања медведа“:

Комерцијалне туре посматрања медведа нису рађене, осим јуну, због пандемије КОВИД 19:

- 21.05. Тура посматрања медведа - 2 особе из Србије (Министарство),
- 04.06. Тура посматрања медведа - 2 особе из Србије (новинари),
- 25.06. Тура посматрања медведа - 3 особе Србија (WWF),
- 26.06. Тура посматрања медведа - 2 особе Србија (WWF),
- 25.06. Тура посматрања медведа (бер трекинг) 2 особе из Србије Горушице, хранилиште, Пасјача, Коло, Мекоте, Горушице.

1.3.4. Сајамске манифестације

- 20-23.02. Наступ на 42. Међународном сајму туризма у Београду заједно са СТЦ „Бајина Башта“ и другим локалним субјектима у оквиру штанда туристичке регије Западна Србија.

1.3.5. Изложбе

- 18.06. Отворена изложба ретроспективна изложба фотографија “Тара 2010-2020” у тврђави Голубачки град,
- 13.07. Отворена изложба слика са ликовне колоније „Тара“ у галерији установе „Култура“ поводом годишњице парка.

1.4. Едукативне активности

1.4.1. Едукативни Камп младих чувара природе

- Камп младих чувара природе – камп је одржан у периоду од 02 до 09.08. уз учешће 28 деце из Београда. Значајно учешће у реализацији кампа имало је локално становништво кроз пружање различитих услуга

1.4.2. Обележавање еколошких датума:

- 05.06. Обележен светски дан заштите животне средине - презентација пројекта „SAVE-Очување јединственог биодиверзитета у подручју долине реке Дрине“,
- 01.08. Обележен дан Панчићеве оморике изложбом „Биодиверзитет слива реке Дрине“.

1.4.3. Теренске наставе и екскурзије:

- 14.06. Екскурзија СТУП Вршац - 20 ученика - Митровац, Ц. Поток и Центар за посетиоце,
- 27.06. Екскурзија МИВЕКС Београд - 120 ученика - Центар за посетице Б.Башта,
- 29.06. Екскурзија СТУП Вршац - 30 ученика - К. Баре - Митровац - Заовине - Перућац - Б. Башта.

1.4.4. Манифестације

- 04-05.07. ТАРА УЛТРА ТРЕЈЛ – Одржана трка у планинском трчању на стазама од 12, 25, 37 и 60 км уз учешће око 350 такмичара,
- 26.09. ТРИБАЛИОН – Одржана планинарска трка са препрекама “Трибалион - Зов дивљине”, Калуђерске Баре, преко 750 такмичара,
- 22-29.02. Одржана друга ликовна колонија „Тара“ уз учешће 10 сликара из Србије, Црне Горе и Русије. Током колоније је насликано 20 слика која је остала у власништву НП Тара.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом и осталим корисницима у заштићеном подручју

Сарадња са локалном заједницом одвијала се кроз редовну активност са месним заједницама и локалном самоуправом по разним питањима, посебно у питањима решавање заједничких проблема, комуналних питања и инфраструктурних пројеката. Одржана су четири састанка са Саветом корисника Националног парка Тара. У раду је учествовала као консултанска организација и Светска организацију за заштиту природе –WWF.

Укључивана су и удружења у спорстко-рекреативне активности и еко кампове, дата је сагласност за коришћење локалитета Џанићи, у режиму II степена заштите у Националном парку Тара, сагласност за уређење авантура парка са пратећим садржајима у режиму III степена заштите на Калуђерским Барама – Агенција „СМАРТ изазов и авантура“, Београд, сагласност за коришћење локалитета Џанићи, у режиму II степена заштите у Националном парку Тара, ради организовања еколошко-рекреативног кампа – Асоцијација „Спорт за све“ Београд. Посебна сарадња остварена је са Планинарским клубом Тара, обележене су планинарске стазе.

Такође дато је и сагласност у шест случајева, за обављање делатности и постављање кућица за продају сувенира и осталих производа домаће радиноси, на Митровцу и Калуђерским Барама.

У десет случајева дата је сагласност за снимање филмова и фотографисање у Националном парку Тара.

Активна сарадња била је и са локалним институцијама и локалном самоуправом, на пројектима уређења простора, стручним услугама и донацији грађе и садница за озелењавање простора, донацијама огревног дрвета за социјално угрожене.

2. Међународна сарадња и сарадња са другим заштићеним подручја Србије

1. Пројекат „Заштићена подручја за природу и људе“ (Protected Areas for Nature and People), одобрен за финансирање од стране Шведске агенције за обнову и развој (SIDA), пројекат Светски фонд за заштиту природе -WWF, у оквиру програма „Паркови Динарског лука (Dinaric Arc Parks Programme):

Активности:

- 04.03. Састанак са представницима WWF у вези са укључењем у другу фазу пројекта Заштићена подручја за природу и људе,
- 19.05. онлајн састанак - развој образовних програма (WWF, НП Тара, СРП Увац, ПП Шкоцјанске јаме, НП Уна, Јавна кантонална установа за заштићена подручја града Сарајева),
- 26.05. онлајн састанак - развој образовних програма (WWF, НП Тара, СРП Увац, НП Козара, НП Уна, Јавна кантонална установа за заштићена подручја града Сарајева, НП Скадарско језеро),
- 04.03. Састанак са представницима WWF у вези са укључењем у другу фазу пројекта Заштићена подручја за природу и људе,
- 19.05. онлајн састанак - развој образовних програма (WWF, НП Тара, СРП Увац, ПП Шкоцјанске јаме, НП Уна, Јавна кантонална установа за заштићена подручја града Сарајева),
- 26.05. онлајн састанак - развој образовних програма (WWF, НП Тара, СРП Увац, НП Козара, НП Уна, Јавна кантонална установа за заштићена подручја града Сарајева, НП Скадарско језеро),
- 24-25.11. Снимање филма о Савету корисника.

2. Имплементација пројекта: ЕСО CARST- „Екосистемске услуге заштићених подручја – покретачи одрживог развоја“, одобрен за финансирање из предприступних фондова (ИПА фондова) Европске Уније, Пројекат Еко Карст се спроводио у периоду од 1.1.2017.-15.06.2019. године. и финансирање програма из средства Европске Уније. Финансира се средствима из програма Европске Уније ИПА (Инструмента за предприступну помоћ) у оквиру Првог позива Прекогранични програм Србија – Босна и Херцеговина 2014-2020 (*1st Call for Proposals: Serbia-Bosnia and Herzegovina under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPAII) allocation 2014, 2015 and 2016*). Трајање пројекта: 18 месеци.

На пројекту учествују Јавно предузеће „Национални парк Тара“ Бајина Башта као Водећи партнер и Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“ А.Д. Соколац, као пројектни партнер из Босне и Херцеговине. Укупна вредност пројекта је 194.328,32 Е, а максимална вредност донације по уговору је 165.197,07 Е за оба пројектна партнера. За активности партнера у Босни и Херцеговини, Јавно предузеће „Национални парк Тара“ извршио је пренос финансијских средстава у укупном износу од 66.916,00 Е. Прва уплата по потписивању уговора била је: 116.600,13 Е. Остале уплате по достављању извештаја о реализацији : 32.061,03 Е. Остатак до коначног износа донације: 16.517,91 Е.

Циљ пројекта је да се допринесе очувању и промоцији биолошке разноликости у региону заједничким развојним активностима у области заштите природе угрожених врста.

Специфични циљ и сврха пројекта: Подстицање заштите и промоције најзначајних одлика биолошке разноликости на подручју долине реке Дрине кроз иновативне алате за очување природних станишта угрожене врсте Панчићева оморика.

Резултати који ће бити постигнути кроз пројектне активности:

1. Побољшано управљање угроженим природним стаништима оморике,
2. Развијено и успостављено партнерство између институција за заштиту природе,

Подизање свести о биолошкој разноликости међу локалним заједницама, националном и регионалном јавношћу и посетиоцима.

У пројекат је било укључено 12 партнера из девет земаља дунавског региона, на челу са Заводом за газдовање шумама Словеније.

У оквиру пројекта спроведене су током 2020 следеће активности:

2.1. Даљинска детекција помоћу примене Lidar технологије

Применом даљинске детекције добиће се прецизнији подаци о бројности ове врсте на неприступачним местима у Националном парку Тара. Употребом LiDARA сакупиће се подаци о броју стабала, висини и положају.

2.2. Генетска истраживања популација Панчићеве оморике

Истраживања и анализа генетске разноврсности оморике спроводе се у сарадњи са Институтом за генетику и генетичко инжињерство Универзитета у Београду. На тешко приступачним и суровим теренима стручни тим из Националног парка Тара и Института сакупљени су узорци ове врсте. Узорци су затим обрађени комплексним лабораторијским анализама и статистичкој обради података.

2.3. Креирана мобилна изложба

У склопу пројекта је креирана мобилна изложба од 10 едукативних паноа са информацијама о биолошкој разноврсности слива реке Дрине. Поводом 1. августа, дана открића Панчићеве оморике, на платоу испред Центра за посетиоце на Митровцу била је постављена отворена изложба „Биодиверзитет слива реке Дрине“.

2.4. Креирани и подељени едукативни материјали

Како би деци што више приближили биолошку разноврсност слива реке Дрине и угрожене врсте ЈП „Национални парк Тара“ је у оквиру пројекта „SAVE – Очување јединственог биодиверзитета у сливу реке Дрине“ развио посебне интерактивне образовне материјале.

Кроз пројекат су осмишљени следећи материјали:

- радни лист
- букмаркер
- игра меморије
- мобилна интерактивна изложба
- сет игрица које ће бити доступне на интернету

Ученицима са подручја општине Бајина Башта подељени су образовни комплети који се састоје од радног листа и букмаркера. Комплет за ученике нижих разреда садржао је и игру меморије са угроженим биљним и животињским врстама слива Дрине.

2.5. Организација конференције ”Очување јединственог биодиверзитета долине реке Дрине – изазови за будућност”

У хотелу Оморика на Тари 14. и 15. октобра је одржана конференција посвећена заштити Панчићеве оморике под називом ”Очување јединственог биодиверзитета долине реке Дрине – изазови за будућност”. Конференцији је уз спроведене мере заштите присуствовао 70 учесника . На конференцији су представљени следећи радови: "Еколошки чиниоци природног одржавања и обнове ценопопулација Панчићеве оморике у НП Тара" - Драгана

Остојић, Завод за заштиту природе Србије, "Молекуларно-генетичка карактеризација популација Панчићеве оморике на подручју НП Тара као основ за дугорочно очување врсте" - Јелена Алексић, Институт за молекуларну генетику и генетичка истраживања "Очување Панчићеве оморике путем савремене динамичке конзервације" - Јелена Алексић, Институт за молекуларну генетику и генетичка истраживања "Налазишта и станишта Панчићеве оморике у Републици Српској/БиХ" - Ђорђе Милановић, Милан Матаруга, Шумарски факултет, Универзитет у Бања Луци "Генетичка и дендрохронолошка проучавања Панчићеве оморике у светлу климатских промена" - Милан Матаруга, Вања Даничић, Бранислав Цвјетковић, Војислав Дукић, Данијела Петровић, Владимир Ступар, Ђорђе Милановић, Шумарски факултет, Универзитет у Бања Луци "Процена распрострањења Панчићеве оморике у будућности коришћењем биометеоролошких индекса и климатских модела" - Братислав Матовић, Бобан Милетић, Дејан Стојановић, Срђан Стојнић, Саша Орловић, Александар Ђурић, Милан Матаруга, Институт за низијско шумарство и животну средину.

3. Пројекат „Програм сестринских паркова“

У оквиру „Програм сестринских паркова“, планирана посета националном парку нијеспроведена због пандемије вируса КОВИД 19.

Процена остварења активности по Програму управљања :

1. Чување, заштита природних вредности – 100%,
2. Активности на културно-историјским вредностима-100%,
3. Управљање природним ресурсима - 100%,
4. Истраживачки пројекти- 90%,
5. Градња и уређење простора-60%
6. Промоција и презентацијај подручја-100 %
7. Сарадња – 100%
8. Оставрени приход-100%.

Остварење програма: 93,75 %.

VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори оствареног прихода (процена) :
динара

1. Прихода које оставује Предузеће од обављања делатности-----307.775.434,00

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

2. Приход од накнада за коришћење вредности парка -----	36.130.000,00
3. Наменска средства из Буџета Републике Србије-----	38.094.566,00
<u>3.1.Стручни послови у шумама сопственика-----</u>	<u>3.980.959,00</u>
<u>3.2.Суфинансирање из Буџетског фонда за шуме-----</u>	<u>9.063.607,00</u>
-изградња шумских путева-----	4.564.000,00
- заштита шума (набавка феромона и мониторинг) -----	4.457.304,00
-биолошки радови (нега)-----	42.303,00
<u>3.3. Суфинансирање Буџетског фонда ловства-----</u>	<u>1.000.000,00</u>
<u>3.4.Суфинансирање Програма управљања -----</u>	<u>14.050.000,00</u>
<u>3.5.Наменска средства Министарства трговине, туризма и телекомуникација-----</u>	<u>10.000.000,00</u>
4.Средства по пројектима -донација -----	

Укупни приход (процена)-----382.000.000,00 динара

Укупан расход----- 367.000.000,00 динара.

Приход од накнада за коришћење подручја парка остварен је у износу од 36.130.000,00 динара што представља 99% у односу на планирани приход од накнада. Учешће прихода од накнада у укупном приходу Предузећа износио је 9,5 %.

Приход из Буџета Србије у односу на укупни приход износио је 9,9%, док су средства по основу суфинансирања Програма управљања Националним парком Тара за 2020.годину, износила 3,7% у односу на укупан приход.

ЈП”Национални парк Тара”

директор

Драгић Караклић -дипл.инг.шум

САДРЖАЈ

I УВОД-----	1
II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	1
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ	

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2020. ГОДИНУ**

ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ-----	2
1.Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима-----	2
1.1. Чување подручја-----	2
1.2.Одржавање простора -----	3
1.3. Праћење стања природних вредности -----	3
1.4 .Мониторинг климе-----	10
1.5.Мониторинг вода-----	10
1.6. Мониторинг спелеолошких објеката и геонаслеђа-----	10
2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима-----	10
3.Управљање посетиоцима-----	10
3.1.Изградња „улазних капија“-Перућац и Калуђерске Баре-----	10
3.2. Уређење музеја „ Др Јосиф Панчић“-----	11
3.3.Штампани материјал -----	11
4.Управљање природним ресурсима-----	12
4.1.Задачи и активности на заштити и управљању шумама-----	12
4.2.Задачи и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном-----	15
IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА-----	18
V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА-----	18
1.Планирање-----	18
1.1. Озакоњење објеката-----	18
1.2. Израда Плана генералне регулације обале језера Перућац-----	19
1.3. Израда Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара-----	19
2.Изградња и инвестиције-----	19
2.1.Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар Митровац-----	19
2.2. Замена кровне покривке на објекту управне зграде Предов Крст -----	19
2.3.Изградња типске кућице за сувенире на Митровцу-----	19
2.4. Пројектовање и изградња електро мреже за Омар-----	20
2.5. Пројектовање, изградња и одржавање путева -----	20
2.6. Набавка радних машина, теренских возила, алата и опреме-----	20
3.Уређење простора-----	21
3.1. Уређење шетних стаза-----	21
3.2.Изградња и одржавање мобилијара на излетиштима и видиковцима-----	21
VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	21
1.Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности-----	21
1.1.Медијско приказивање-----	21
1.2.Штампање промотивног материјала-----	22
1.3. Промотивне активности и презентација-----	23
1.4. Едукативне активности-----	24
VII САРАДЊА -----	26
VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА-----	30